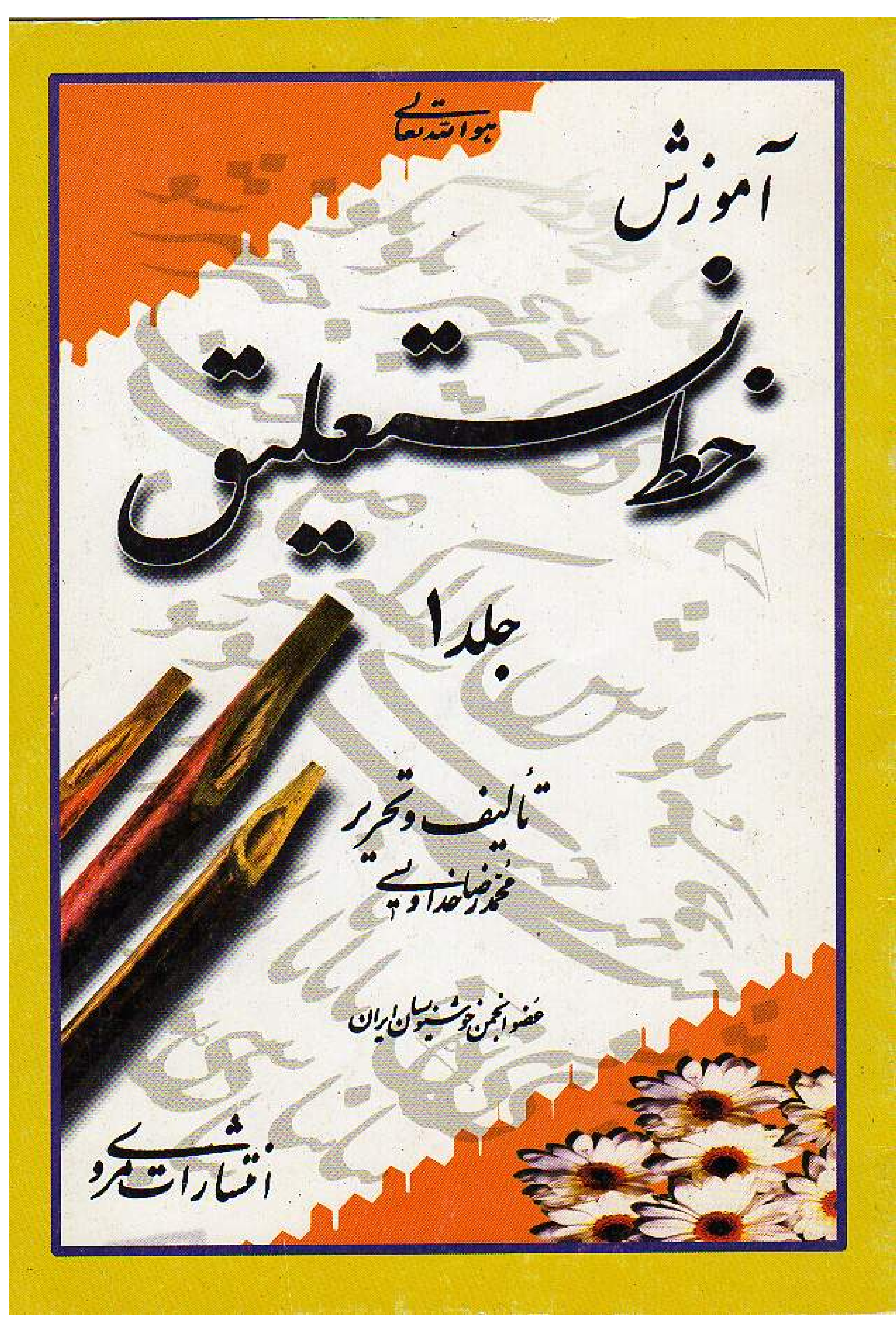

هو الله تعالی
آموزش
خط نستعلیق
جلد ۱
تألیف و تحریر
محمدرضا خداویسی
عضو انجمن خوشنویسان ایران
انتشارات مردی

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین الرحمن الرحیم

مالک یوم الدین ایاک نعبد و ایاک نستعین اهدنا

الصراط المستقیم صراط الذین انعمت علیهم

غیر المغضوب علیهم و لا الضالین

آذر　　خط : خداویسی　　۱۳۷۶

توجه: ارتفاع حرف ع ۵ نقطه است

ع: حرف عین مانند حرف جیم دارای کمان بیضی شکلی است که با ۵ حرکت قلم نوشته می شود. حرکت اول قلم را با زاویه در حدود ۸۰ درجه روی کاغذ گذاشته اثر عرض نوک قلم خطی مورب «کج» به پهنای ۱ نقطه قلم است «حرکت ۱». حرکت دوم، بالای قلم «۲» قوسی به پهنای نیم نقطه از چپ به راست است «حرکت ۲». حرکت سوم از پایین خط مورب با ۱/۲ قسمت از قلم خطی به پهنای یک نقطه بحالت عمود بر خط کج بمنظور اتصال به کمان و قوس حرف عین نوشته می شود «حرکت ۳». حرکت چهارم کمان حرف ع است که دقیقاً مانند کمان و قوس حرف جیم و تا

۲ نقطه زیر خط میزان و ران پیدا می کند اندازه سفیدی بطن عین ۲ نقطه طول و ۳ نقطه عرض می باشد.

یادآوری: شروع نوشتن حرف ع از ۳ نقطه روی خط میزان کرسی است.

داغ مرغ دانا را
دانه و دام نگیرد

اتصالات حرف ع

عا عب عج عد عجد عر عبر

عس عجس عص عط عع عف عق عالب

عل عم عجم عن عو عه عی عجی

صائب تبریزی

سبز چشم آورده دیدم برگهای غنچه را
اجتماع دوستان یکدلم آمد بیاد

۵ نقطه

۹-۱۱ نقطه

خط میزان یا زمینه

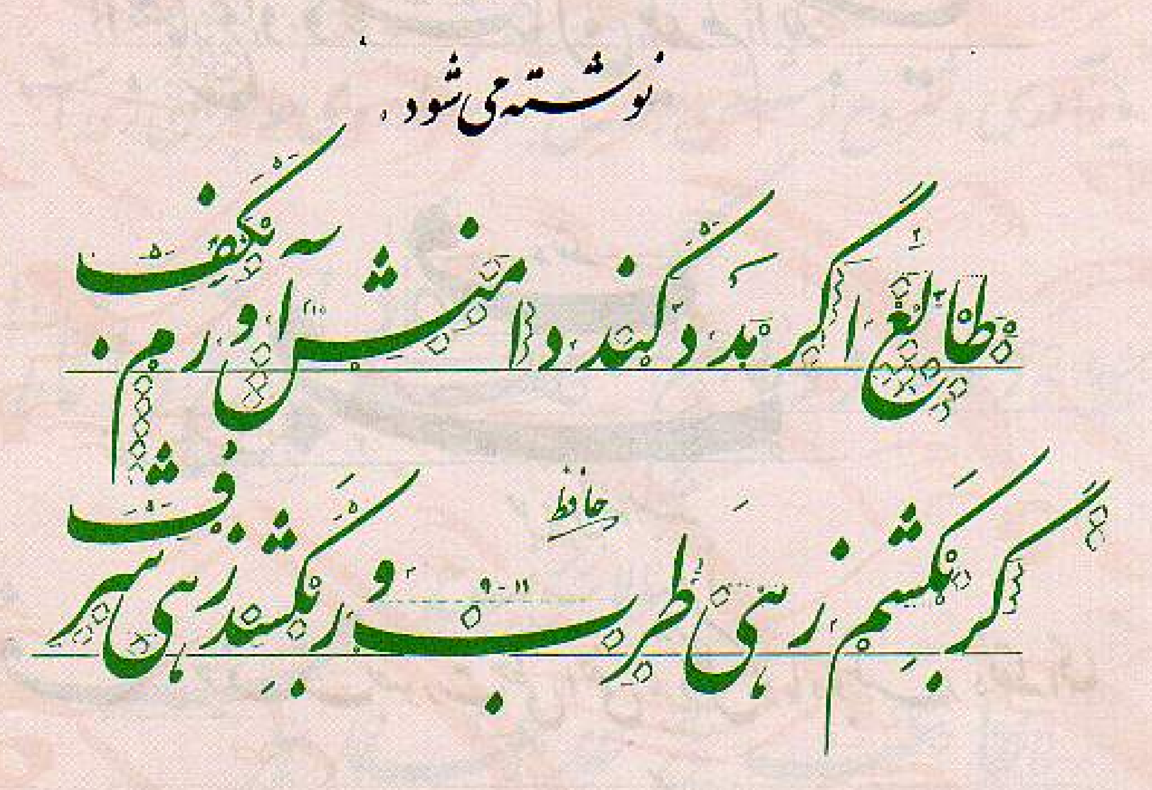
محل مماس بر خط زمینه

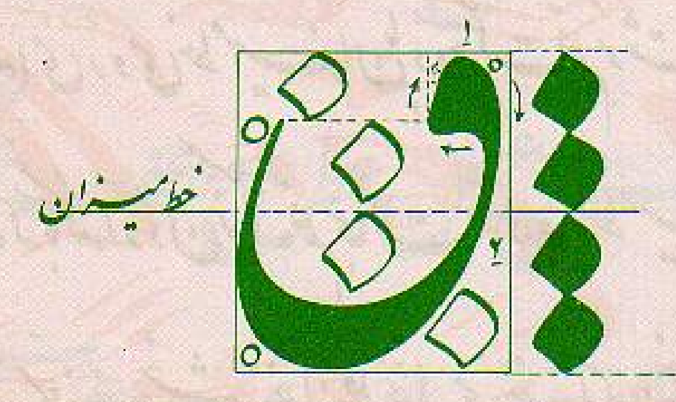
ف حرف ف بصورت خطی افقی بدو شکل کوتاه و بلند ۵ نقطه ای و ۹ یا ۱۱ نقطه ای روی خط میزان با دو حرکت قلم نوشته می شود. ابتدا سر حرف ف که با گذاردن نوک قلم بحالت ۳۰ درجه بر خط میزان و ۲ نقطه بالاتر از آن روی کاغذ و چرخش نوک قلم حول محور خود با یک زاویه گردان مانند این شکل و حرکت دوم که دقیقاً مانند نوشتن حرف

باست به دنباله سرف اتصال خواهد یافت. توضیح اینکه حرف ف در

اتصالات اگر وسط یا آخر کلمه قرار بگیرد بصورت توخالی با این شکل رو

نوشته می شود.

ق با دو حرکت قلم نوشته می شود. حرکت اول دو نقطه بالاتر از خط میزان

مانند نوشتن سر حرف ف انجام می شود با این تفاوت که قوس پشت سر

قاف کمتر از قوس پشت سر حرف ف است. حرکت دوم دایره قاف است

که از امتداد سر قاف شروع و با عبور مدور تا ۲ نقطه زیر خط میزان

و ادامه تا یک نقطه روی خط میزان می باشد. اندازه سفیدی دایره قاف

۳ نقطه عرض و ۲ نقطه طول است.

توضیح اینکه حرف قاف تنها در وسط کلمه تو خالی نوشته می شود.

فتنه می بارد از این طاق مقرنس برخیز

تا به میخانه پناه از همه آفات بریم

حافظ

اتصالات حروف ف ق

ک: حرف کاف با ۳ حرکت قلم روی خط میزان و به دو شکل کوتاه و بلند

شبیه حرف «ب» نوشته می شود، حرکت اول دسته کاف است که

بصورت الف بلند ۴ نقطه ای، حرکت دوم کوتاه ۲ نقطه ای، حرکت سوم

خط موزب سرکش ۵ نقطه می باشد توضیح اینکه در کاف بلند دسته و سرکش آن یک نقطه کمتر یا کوتاهتر از دسته و سرکش کاف کوتاه است. یادآور می شود که خط موزب سرکش باید طوری نوشته شود که با خط افقی فرضی ۲ نقطه بیشتر فاصله نداشته باشد.

چو باید سرانجام در خاک رفت
خوشا آنکه پاک آمد و پاک رفت

اتصالات حرف ک

کا کب کج کر کد کس کص کط کع کف

کب کج کد کر کس کص کط کع کف

کو کاب کاب کلم کل کل کو که

کی ب کی کو کم کن کو که کی ب کی

یادآور می شود که در اتصالات حرف ک بجز چند مورد خاص همچنانکه در بالا اشاره شده است میشود بصورت تا شده هم بکار برد. ک قلم

خاک ره آن یار سفر کرده بیارید

تا چشم جهان بین کنمش جای اقامت

حافظ

در حرف لام با دو حرکت قلم نوشته می شود، حرکت اول

دسته لام که الفی بلند به ارتفاع ۵ نقطه روی

خط میزان

خط کرسی میزان است. با این تفاوت که الف دسته لام دورتر و دارای انحنائی

بیشتر از الف معمولی است و ابتدای آن بطرف داخل حرف متمایل است

حرکت دوم کمان دایره ای لام است که از انتهای حرکت اول بصورت

مدور تا اندکی بیش از ۲ نقطه زیر خط میزان و دوران آن تا ۱ نقطه روی

خط میزان ادامه دارد.

اول دفتر بنام ایزد دانا

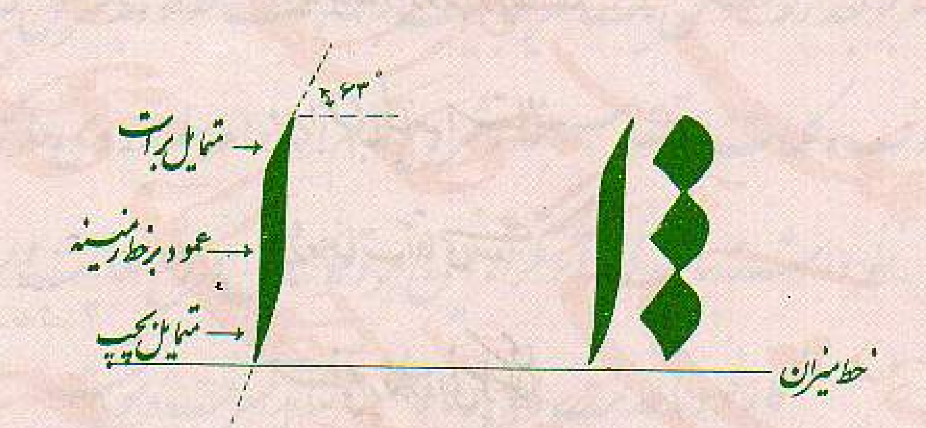
صانع و پروردگار حی توانا

سعدی

اتصالات حرف ل

لا لب لج لد لر لس لص

هُوالمصوّر

الف : خطی عمودی به بلندی ۴ نقطه با قلم در حال تحریر میباشد

حرف الف با زاویه تقریباً ۶۳ درجه با پهنای ۲ قلم شروع می شود که

انتهای آن تا روی خط میزان ادامه پیدا می کند، باید توجه داشت

که الف خطی کاملاً راست نیست ابتدا، آن بطرف راست و انتهای

آن به سمت چپ تمایل است.

ه ب

ز ا ر ب ا د ب د ر ب ا ب آ ب د ا

۵۸°
۵ نقطه
خط میزان
محل مماس بخط زمینه
گردش قلم
۱۱ نقطه
خط میزان
محل مماس به خط میزان

ب : حرف ب خطی است افقی به طول ۳، ۵، ۹، ۱۱، ۱۲ نقطه است

حرف ب با زاویه کمتر از ۶۰ درجه با پهنای قلم نوشته میشود با توضیح اینکه

پهنای قلم بعد از طی ۲/۳ از طول ب بنهایت خود میرسد و با یک چرخش مدوّر

به طرف بالا به آخر خواهد رسید.

فاصله حرف ب کوتاه ۳، تا ۵ نقطه ای، در ابتدا کمی بیشتر از یک نقطه و در قسمتی از

انتهای آن مماس به خط میزان (کرسی) است و حرکت آخر آن بسمت بالای

خط تا حدود یک و نیم نقطه ادامه خواهد داشت.

فاصلهٔ ب بلند (۹، ۱۱، ۱۲ نقطه ای) در شروع دو نقطه از خط کرسی است انتهای آن با دور کوتاه و گرد پایان می یابد

ادب آداب دارد

خط میزان

اتصالات حرف «ب»

با بب بج بد بر بس بس

بص بط بع بف بغ بک

بل بم بن بو به بی بی

ج : جیم حرفی بیضی شکل است که با دو حرکت قلم نوشته می شود، حرکت اول با زاویه در حدود ۴۵ درجه بصورت افقی با اندکی خمیدگی و با نصف قلم بطول یک و نیم نقطه از چپ به راست شروع و تا ابتدای حرکت دوم که آغاز قوس کمان بیضی حرف است ادامه حرکت دوم که با لای قلم شروع و بتدریج و با دور کامل به پهنای قلم افزوده می شود تا ۲ نقطه زیر خط میزان دوران پیدا می کند. اندازه سفیدی بیضی جیم ۲ نقطه طول و ۳ نقطه عرض میباشد، یادآور می شود که برای نوشتن حرف جیم از دو نیم

نقطه روی خط میزان شروع می کنیم.

خط میزان موج خود در ابار اندر بحر در

« اتصالات حرف ج »

جا جب جج جد جر جز

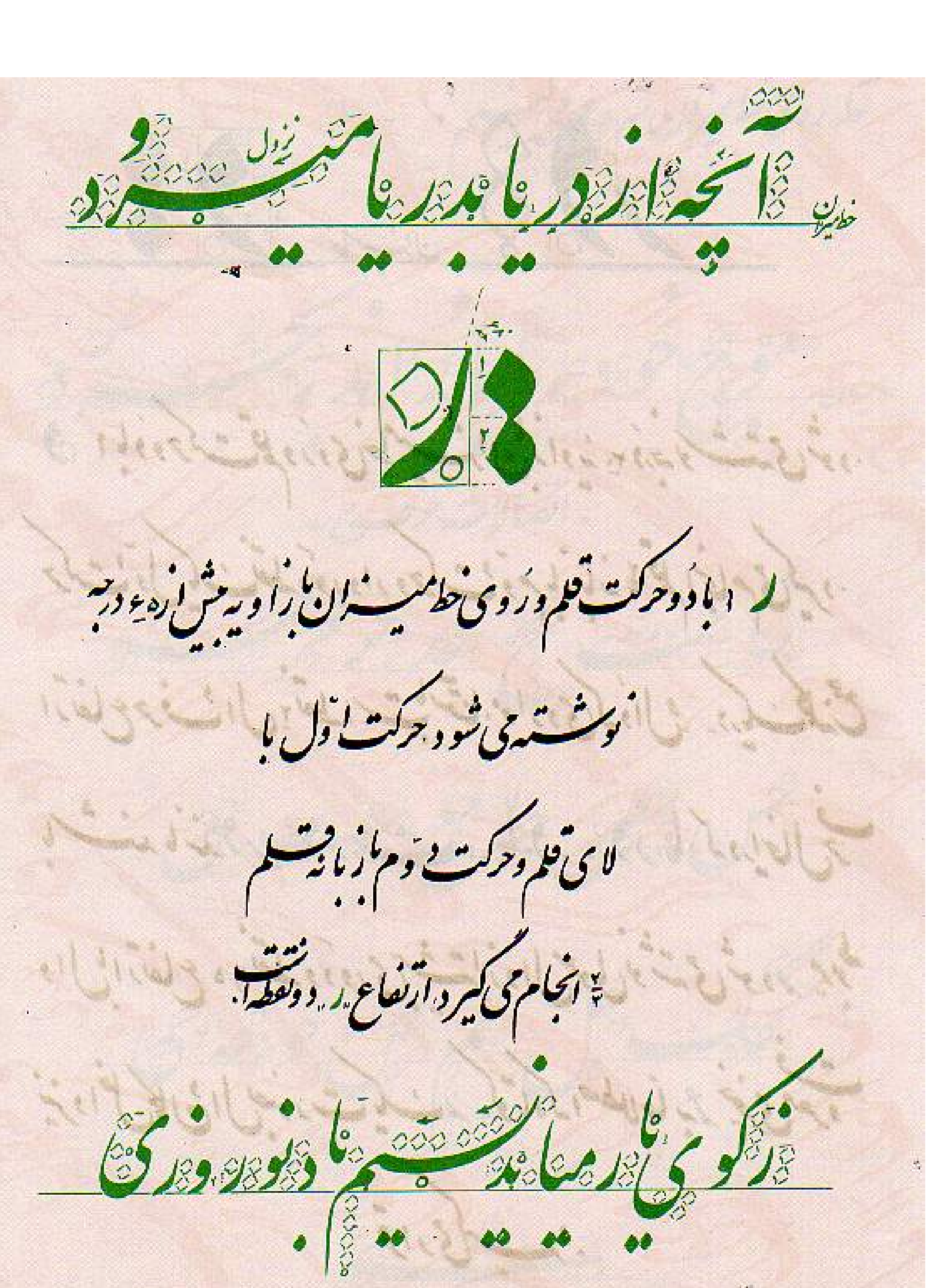
جس جص جط جع جف جق

جک جل جم جن جو جه جی

جـ

د ر خط میزان

د با دو حرکت قلم و روی خط میزان با زاویه ۳۰ درجه نوشته می شود، حرکت اول یک نقطه دوردار و حرکت دوم با زبانه ½ قلم انجام می گیرد، ارتفاع حرف دال ۲ نقطه است باستثنا مواردی که دال ها در یک کلمه جمع باشند مانند در، درب، مادر، درنا که در اینحال حرف دال با ارتفاع ۲/۵ نقطه و دوری بیشتر از دال معمولی نوشته می شود ر مربوطه نیز داخل کمان دال بصورت یک ر کوتاه که اصطلاحا به ر خنجری معروفست قرار می گیرد.

آنچه از دریا بدریا میرود
ر با دو حرکت قلم و روی خط میزان با زاویه بیش از ۴۵ درجه
نوشته می‌شود حرکت اول با
لای قلم و حرکت دوم با زبانه قلم
انجام می‌گیرد ارتفاع ر دو نقطه است.
ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروزی

نزول ۵ نقطه

سطح ۴ نقطه

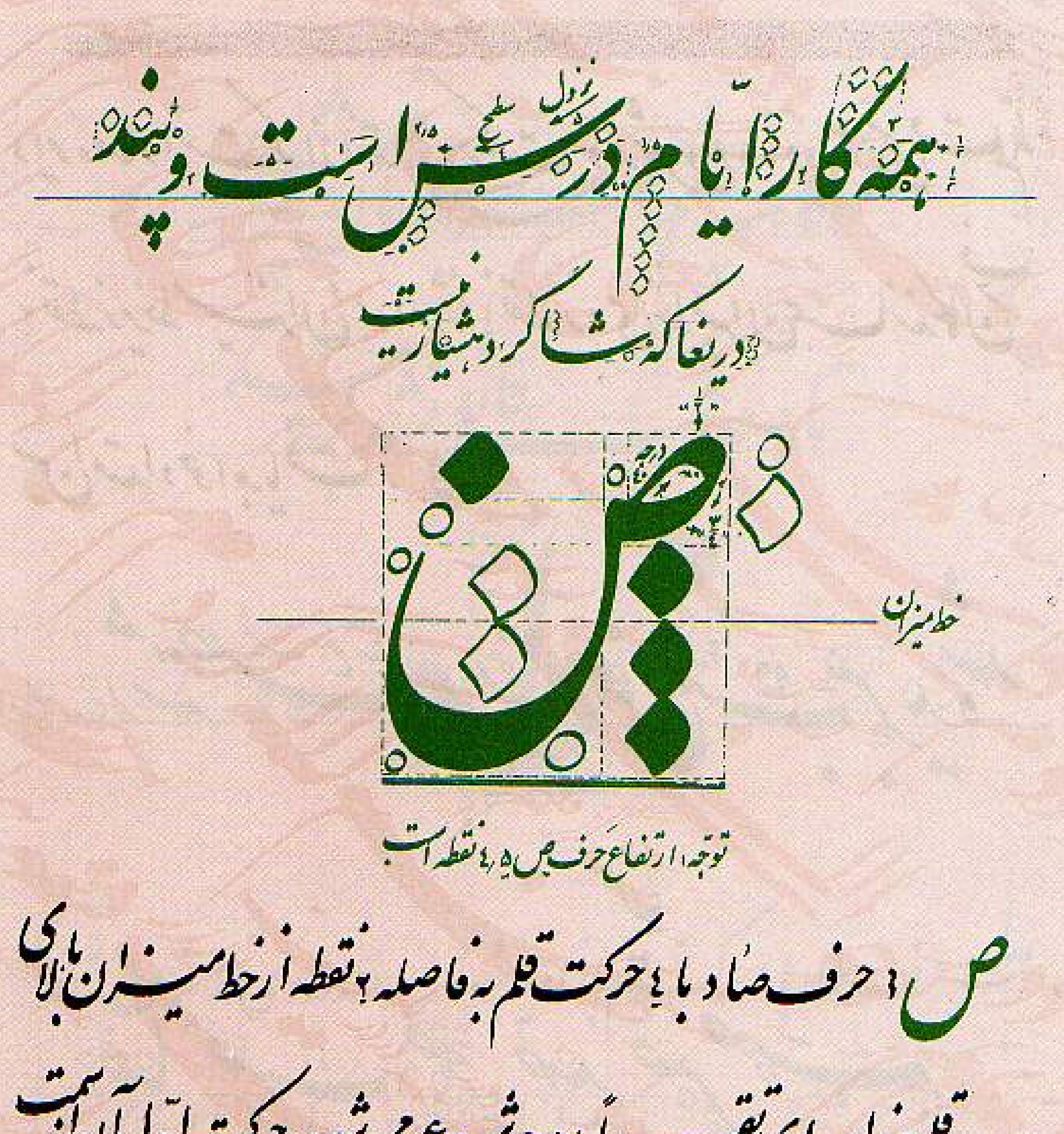
خط میزان

توجه

قوس سین کشیده نیم نقطه بیشتر از سین دندانه ای

زیر خط میزان قرار میگیرد.

س: حرف سین به دو شکل دندانه ای و کشیده نوشته می شود. نوع دندانه ای
دارای دو حرکت است. حرکت اول به فاصله ۵ نقطه از خط میزان با
لای قلم «۲» و بصورت دندانه پشت سرهم شروع که دندانه دوم پایین تر و بازتر
از دندانه اول خواهد بود. حرکت دوم از ابتدای قوس دایره سین شروع و تا
۲ نقطه زیر خط میزان دوران یافته و تا یک نقطه روی خط میزان ادامه دارد.
نوع کشیده نیز به فاصله ۲ نقطه از خط میزان بصورت یک خط شیب دار

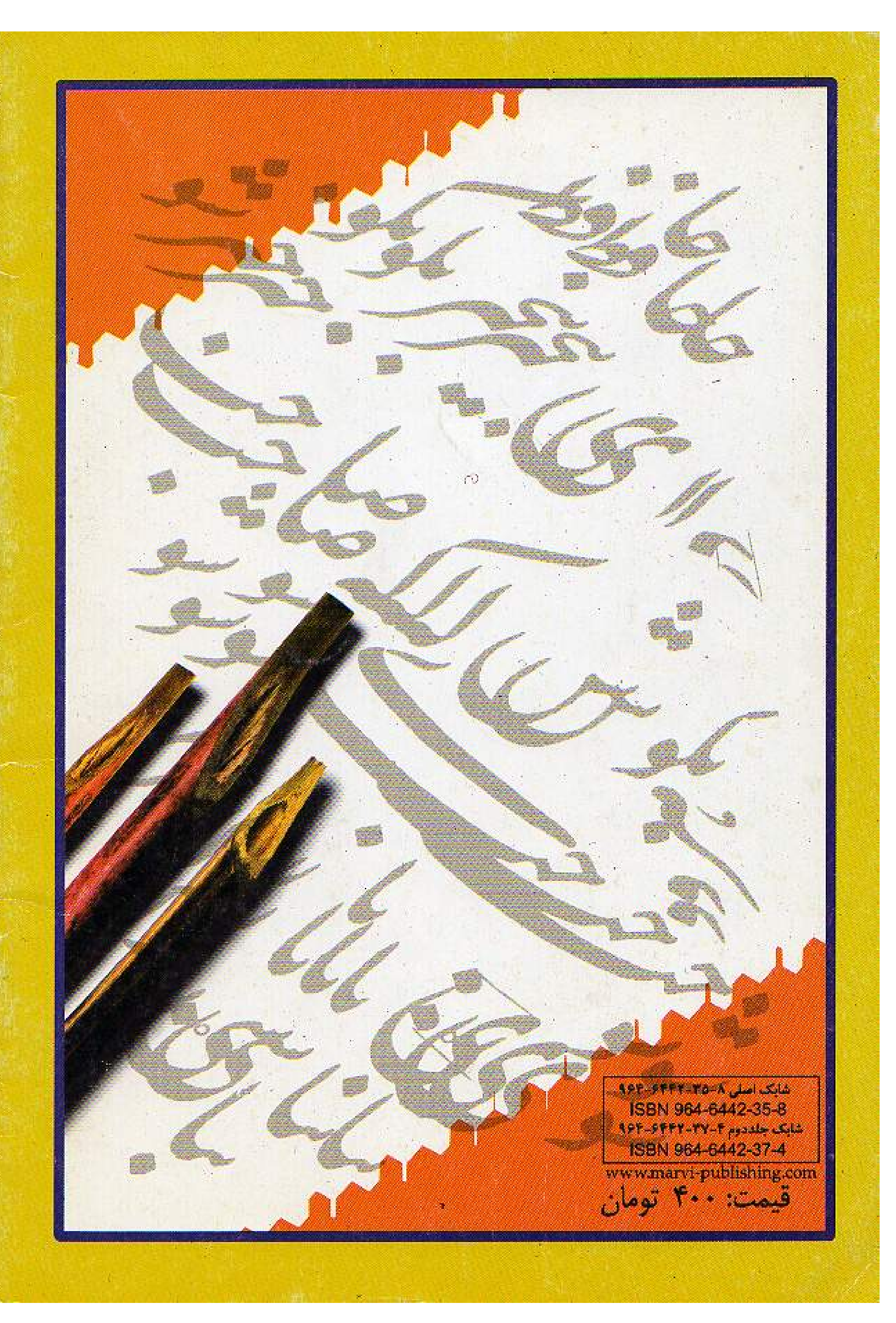

توجه: ارتفاع حرف ص ۵/۵ نقطه است

ص: حرف صاد با ۱/۴ حرکت قلم به فاصله ۱/۲ نقطه از خط میزان بالای قلم و زاویه‌ای تقریباً ۴۵ درجه شروع می‌شود، حرکت اول آن از سمت چپ به راست بصورت یک خط مورّب با عرض ۱ نقطه « »، حرکت دوم قوسی با نیمی از قلم و پهنای نیم نقطه « »، حرکت سوم در امتداد قوس حرکت دوم و با ۱/۲ قلم زیر صاد نوشته می‌شود « »، حرکت چهارم کمان

ط: حرف طا، با ۴ حرکت قلم با زاویه بیشتر از ۴۵ درجه روی خط میزان به ارتفاع ۱/۵ نقطه نوشته می‌شود. حرکت اول و دوم مانند حرکت اول و دوم حرف صاد است با این تفاوت که خط مورب حرکت اول طا، اندکی ایستاده‌تر از خط مورب حرکت اول حرف صاد است. حرکت سوم با گوشه قلم و به ارتفاع یک نقطه تحریر می‌شود. حرکت چهارم دسته طا، است که بصورت یک الف

شابک اصلی ۸-۳۵-۶۴۴۲-۹۶۴
ISBN 964-6442-35-8
شابک جلددوم ۴-۳۷-۶۴۴۲-۹۶۴
ISBN 964-6442-37-4
www.marvi-publishing.com
قیمت: ۴۰۰ تومان